

Warszawa, dnia 16 października 2013 r.

RPO-737524-VII-720.8.1/13/JJ

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji w Policyjnej Izbie Dziecka w Krakowie
(wyciąg)**

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 17 czerwca 2013 r., do Policyjnej Izby Dziecka w Krakowie (nazywanej dalej: PID, Izbą lub placówką), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP): Michał Kleszcz, Przemysław Kazimirski (prawnicy), Dorota Krzysztoń (kryminolog), Karolina Goral (pedagog resocjalizacyjny) oraz Justyna Józwiak (politolog w zakresie resocjalizacji).

Celem wizytacji zapobiegawczej Krajowego Mechanizmu Prewencji, było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania zatrzymywanych nieletnich i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji dotyczących funkcjonowania Izby przedstawionej przez podkom. Grzegorza Czubę – pełniącego obowiązki kierownika PID;
- rozmowach indywidualnych przeprowadzonych z przebywającymi w Izbie nieletnimi;

- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla nieletnich;
- zapoznaniu się na miejscu m.in. z następującą dokumentacją: protokołami zatrzymania nieletnich, indywidualną dokumentacją nieletnich, Książką ewidencji nieletnich;
- zapoznaniu się z wybranymi nagraniami z monitoringu.

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali kierownika PID o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano: Szczegółowy porządek dnia w PID, Regulamin pobytu nieletnich w PID, Sprawozdanie z kontroli przeprowadzonej w dniu 12.12.2012 r. przez sędziego rodzinnego, protokoły z kontroli sanitarnych przeprowadzonych w latach 2012 – 2013, dane statystyczne dotyczące zatrzymanych nieletnich, wykaz funkcjonariuszy pełniących służbę w PID w Krakowie, Procedurę właściwego postępowania funkcjonariuszy Policji podczas pełnienia służby w przypadku kontaktu z zatrzymanym, u którego zachodzi podejrzenie wszawicy.

2. Legalność pobytu

Izba przeznaczona jest dla 16 osób. W 2012 r. przebywało w niej 390 nieletnich, w tym 304 chłopców i 86 dziewcząt. W 218 przypadkach powodem umieszczenia w PID było podejrzenie popełnienia czynu karalnego; 171 nieletnich zostało zatrzymanych i umieszczonych w Izbie na podstawie art. 40 § 7 *ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 - dalej zwanej upn.). Ponadto 1 nieletni został umieszczony na podstawie przepisu, dodanego do ustawy w 2012 r. – art. 40a § 1 pkt 1 (na czas uzasadnionej przerwy w konwoju, lecz nie dłużej niż na 24 godziny). W 2013 r. do dnia wizytacji w placówce umieszczonych było 113 osób.

W dniu wizytacji w placówce przebywało 4 nieletnich, w tym 1 dziewczyna.

W 2013 r. 20 zatrzymanych nieletnich przebywało w placówce powyżej 72 godzin (od 5 do 23 dni). W każdym z tych przypadków przyczyną przedłużających się pobytów nieletnich było oczekiwanie na miejsce w schroniskach dla nieletnich lub młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, po wydaniu przez sędziego postanowienia o umieszczeniu w tego typu placówce. Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z braku przepisu prawnego określającego czas pobytu nieletniego w izbie po ogłoszeniu przez sąd postanowienia o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich. Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zauważyli, iż często spotykaną praktyką jest wydawanie przez sądy postanowienia o pozostaniu nieletniego w policyjnej izbie dziecka do czasu przetransportowania do orzeczonej placówki. Zwykle trwa to kilka dni. Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie wskazywał na ten problem w wystąpieniach generalnych¹ oraz w opublikowanym w 2012 r. *Raporcie z wizytacji w policyjnych izbach dziecka przeprowadzonych przez Krajowy Mechanizm Prewencji*². W wyniku interwencji RPO, w dniu 5 lutego 2013 roku Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, który uwzględnił m.in. propozycję dotyczącą określenia maksymalnego pięciodniowego czasu pobytu w PID nieletniego, po ogłoszeniu postanowienia sądu o umieszczeniu w placówce wymienionej w art. 40 § 6 upn. Ustawa ta została ogłoszona z dniem 30.08.2013 r. (wchodzi w życie 3 miesiące po jej ogłoszeniu).

Mając także na uwadze zalecenia Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom (CPT) zaznaczyć należy, że policyjne izby dziecka nie są placówkami dostosowanymi do dłuższych pobytów nieletnich. W związku z tym, pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji każdorazowo podkreślają, że należy podejmować wszelkie możliwe działania, aby pobyt nieletnich w tego typu placówce był najkrótszy, chociażby ze względu na to, że nie realizują w niej obowiązku szkolnego. Z informacji uzyskanej od kierownika PID wynika, iż w

---

¹ RPO-672816-VII-720.8.1/11/JJ.

² Biuletyn RPO. Źródła 2012, nr 6.

przypadkach przedłużających się pobytów, telefonicznie monitoruje on sąd, aby przyspieszyć obieg dokumentacji.

3. Personel

W PID w Krakowie zatrudnionych jest 12 osób, w tym kierownik placówki. Zgodnie z udzielonymi informacjami, większość funkcjonariuszy (10) legitymuje się wykształceniem wyższym, w tym 9 – wykształceniem wyższym pedagogicznym. Policjanci pełnią służbę w placówce w systemie 12-godzinnym. Na każdej zmianie jest dwóch funkcjonariuszy.

Dla kadry PID w czerwcu przewidziano szkolenia dotyczące doskonalenia zawodowego z zakresu metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka. W opinii przedstawicieli KMP należy poszerzyć ofertę szkoleń dla funkcjonariuszy zatrudnionych w Izbie. Zgodnie bowiem z zaleceniami Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom (CPT) *cały personel, łącznie z osobami wykonującymi wyłącznie obowiązki w zakresie dozoru, powinien przechodzić profesjonalne szkolenie, zarówno w czasie przyjęcia do pracy, jaki i w jej trakcie, a także otrzymywać odpowiednie wsparcie z zewnątrz oraz nadzór w wykonywaniu ich obowiązków. Ponadto zarządzanie takimi ośrodkami powinno być powierzone osobom z zaawansowanymi umiejętnościami przywódczymi, które mają zdolność skutecznego reagowania na złożone i rywalizujące ze sobą potrzeby, zarówno ze strony osób nieletnich, jak i personelu* (§ 33 Dziewiątego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (99) 12]). Stanowisko to znajduje odzwierciedlenie także w regulach międzynarodowych, zgodnie z którymi *personelowi pracującemu z nieletnimi pozbawionymi wolności, umożliwia się systematyczne szkolenia z zakresu wiedzy i umiejętności zawodowych, w szczególności z psychologii dziecka, pracy socjalnej i wychowawczej z dzieckiem, a także międzynarodowych standardów i norm dotyczących praw człowieka i praw dziecka* (pkt 85 Reguł Narodów Zjednoczonych Dotyczących Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113)). W związku z powyższym przedstawiciele KMP zalecają zorganizowanie dla personelu PID systematycznych

i interdyscyplinarnych szkoleń oraz kursów w zakresie pracy z nieletnimi, a także udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Wśród kadry PID w Krakowie zatrudnione są 4 kobiety. W przypadku umieszczenia w Izbie nieletniej, czynności związane z jej osadzeniem wykonuje funkcjonariuszka.

4. Warunki bytowe

PID usytuowany jest w oddzielnym budynku wchodzącym w skład zabudowań Komendy Miejskiej Policji w Krakowie.

Czynności związane z przyjęciem i zwolnieniem nieletniego realizowane są przy stoliku zlokalizowanym tuż przy wejściu do dyżurki funkcjonariuszy. W dyżurce znajdują się szafka, w której przechowywany jest depozyt wartościowy. Zabezpieczony on jest w ponumerowanych, zaplombowanych workach. Wyodrębniono ponadto pomieszczenie depozytowe, w którym nieletni pozostawiają swoje rzeczy. Odbywają się w nim również kontrole osobiste wychowanka. Pomieszczenie wyposażono w drewniane ławki do siedzenia. Część depozytowa oddzielona jest kratą od części, w której nieletni są poddawani przeszukaniom.

Do dyspozycji nieletnich przebywających w PID przeznaczono 4 czteroosobowe pokoje oraz pokój izolacyjny przeznaczony dla nieletnich nietrzeźwych lub stwarzających swoim zachowaniem zagrożenie dla zdrowia lub życia własnego lub innych osób (dla 1 osoby). W placówce nie wyodrębniono izolatki sanitarnej przeznaczonej dla nieletnich chorych zakaźnie. Pokoje wyposażone zostały tylko w łóżka. W Izbie przyjęto umowy podział pokoi na przeznaczone dla chłopców oraz dla dziewcząt. Zdaniem przedstawicieli KMP wystrój i wyposażenie sypialni nieletnich należy ocenić jako surowy, spełniający minimalne wymagania. Pokoi nie wyposażono na przykład w szafki na rzeczy osobiste nieletnich, co jest wymogiem fakultatywnym określonym w § 35 pkt 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i

policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r., poz. 638, dalej zwanego rozporządzeniem). Ściany w pokoju izolacyjnym obite są szarym materiałem dźwiękochłonnym, znajduje się w nim tylko materac. Mimo że wyposażenie i estetyka tego pomieszczenia nie budzi wątpliwości, to jego wygląd sprawia przygnębiające wrażenie. Jedynym oświetleniem jest oświetlenie sztuczne, ponieważ w izbie nie ma dostępu do okna umożliwiającego dopływ świeżego powietrza oraz światła dziennego. Okno zasłonięte zostało bowiem materiałem, którym okryte są również ściany. W ocenie przedstawicieli KMP, nieletniego nie można umieszczać w ciemnym pomieszczeniu, w którym nie ma dopływu światła dziennego i powietrza, nawet jeśli taki pobyt trwa kilka godzin. W związku z powyższym pracownicy KMP zalecają odsłonięcie lub umożliwienie dostępu do okna w pomieszczeniu izolacyjnym.

W Izbie wyodrębniono magazyn bielizny brudnej i magazyn bielizny czystej. W tym drugim znajdują się także środki czystości. Dostępne są również środki higieniczne dla dziewcząt.

Posiłki dla nieletnich przygotowywane są przez firmę cateringową. Znajdujące się na terenie Izby pomieszczenie do porcjowania posiłków wyposażono w piecyk, lodówkę, kuchenkę mikrofalową, zmywarkę. Nieletni spożywają posiłki na świetlicy, mając do dyspozycji stoły i krzesła.

W łazience dla nieletnich znajdują się umywalki, prysznice i miski ustępowe (oddzielne dla chłopców i dziewcząt). Wizytujący nie mieli uwag co do wyposażenia tych pomieszczeń. W dniu wizytacji znajdowały się w nich niezbędne środki higieniczne.

Na terenie Izby znajduje się przestronne, ogrodzone i monitorowane pole spacerowe, z którego nieletni mogą korzystać codziennie, o ile warunki pogodowe na to pozwalają.

5. Traktowanie

Na podstawie zebranych podczas wizytacji materiałów przedstawiciele KMP odnotowali następujące uwagi dotyczące traktowania nieletnich:

5.1. Stosowanie kar wobec nieletnich. Z rozmów indywidualnych z nieletnimi wynika, że personel placówki wymierza wychowankom kary w postaci ćwiczeń fizycznych (np. „pompki” lub „brzuski”) za przewinienia takie jak przeklinanie i niewłaściwe zwracanie się do pracowników. Do wizytujących dotarły również sygnały od podopiecznych dotyczące stosowania odpowiedzialności zbiorowej. Tymczasem § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 stycznia 2002 r. w *sprawie szczegółowych zasad pobytu nieletnich w policyjnych izbach dziecka* (Dz. U. z 2002 r. Nr 10 poz. 104, ze zm.) wskazuje, że w izbie jako środki oddziaływania wychowawczego stosuje się jedynie ustną pochwałę lub upomnienie. W ocenie wizytujących stosowanie innych środków dyscyplinarnych i wychowawczych jest zatem w świetle prawa niedopuszczalne. Przedstawiciele KMP rekomendują zbadanie powyższych sygnałów, a w razie ich potwierdzenia zaprzestanie stosowania odpowiedzialności zbiorowej oraz kar wobec podopiecznych PID w Krakowie.

5.2. Nieuzasadnione i zbyt częste kontrole osobiste nieletnich. W wizytowanej placówce nieletni poddawani są kontroli osobistej po przyjęciu do placówki oraz każdorazowo po opuszczeniu i powrocie do pokoju mieszkalnego. Taka praktyka powoduje, że nieletni nawet, gdy opuszcza swój pokój w celu uczestniczenia w spacerze lub zajęciach na świetlicy, również każdorazowo jest poddawany kontroli osobistej. Kontrola taka przeprowadzana jest zatem codziennie lub kilka razy dziennie. Kontrole te polegają na rozebraniu się do naga i przykucnięciu. Odbywają się one w pomieszczeniu depozytowym lub w łazience – miejscach zapewniających intymność. Przeprowadzane są przez osobę tej samej płci.

Przepisy regulujące funkcjonowanie policyjnych izb dziecka wskazują, że nieletni podlega szczegółowemu sprawdzeniu w celu odebrania rzeczy **po przyjęciu** do izby (§ 4 pkt 2 Regulaminu pobytu w izbie, Załącznik Nr 12 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w *sprawie pomieszczeń*

przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r. poz. 638). W ocenie pracowników KMP, procedura przyjęta w wizytowanej placówce, polegająca na przeprowadzaniu tak szczegółowej kontroli osobistej kilka razy dziennie, godzi w ochronę fizycznej i psychicznej integralności człowieka oraz poszanowanie dla jego życia prywatnego. Wszelkie środki bezpieczeństwa (w tym przypadku rozbieranie się), wkraczające tak dalece w wolność i prywatność człowieka, powinny być ograniczone do koniecznego minimum i wyjątkowych sytuacji. Przedstawiciele KMP zalecają zatem, aby kontrola osobista nieletnich przebywających już w Izbie odbywała się tylko w uzasadnionych przypadkach wynikających z konieczności zachowania bezpieczeństwa.

5.3. Odbieranie odzieży prywatnej wszystkim nieletnim. Zasadą obowiązującą w Izbie jest odbieranie ubrań prywatnych wszystkim nieletnim. Otrzymują oni w zamian zastępczą odzież, bieliznę i obuwie. Do pokoju mieszkalnego mogą wejść tylko w bieliźnie. Klapki zostawione są na korytarzu. W ocenie KMP taka praktyka jest zbyt daleko idąca. Zgodnie z § 7 pkt 1 Regulaminu, na czas pobytu w izbie nieletni otrzymuje nieodpłatnie odzież, bieliznę i obuwie, odpowiednio do pory dnia i roku, **o ile własna odzież nieletniego nie nadaje się do użytku lub jeśli jej używanie jest niedopuszczalne ze względów higienicznych**. Decyzję w tym zakresie podejmuje kierownik izby lub wyznaczona przez niego osoba. Tymczasem w wizytowanej placówce nie ma możliwości pozostania we własnej odzieży, koniecznością jest bowiem oddawanie prywatnej odzieży do depozytu. Podczas wizytacji przedstawiciele KMP zauważyli, że jedna z nieletnich dziewcząt przebywająca w sypialni nie posiadała bielizny. Otrzymała tylko podkoszulkę i spodenki. Wspominała, że z tego powodu krępujący jest dla niej udział w zajęciach świetlicowych, w którym uczestniczą również chłopcy lub męski personel Izby. Przedstawiciele KMP uważają, że na czas uczestniczenia w zajęciach grupowych wychowankowie powinni otrzymywać pełną odzież,

włącznie z bielizną. Ponadto obuwie i bielizna powinny stanowić podstawowe wyposażenie wszystkich nieletnich, nawet jeśli przebywają tylko w sypialniach.

6. Prawo do informacji

Kopię *Regulaminu Pobytu w Izbie*, będącego załącznikiem do rozporządzenia, szczegółowy porządek dnia w Izbie oraz wykaz instytucji stojących na straży praw nieletnich znajdują się w sypialni dla nieletnich, świetlicy i pokoju izolacyjnym, w sposób uniemożliwiający ich zniszczenie lub dokonanie przy ich pomocy zamachu na zdrowie człowieka.

Wizytujący zapoznali się także z Kartą zapoznania z prawami i obowiązkami w policyjnej izbie dziecka, szczegółowym porządkiem dnia, regulaminem pobytu oraz z informacją o wyposażeniu placówki w monitoring. W bieżącym roku w placówce przebywało dwóch nieletnich pochodzenia rumuńskiego, którym zapewniono możliwość porozumiewania się w sprawach dotyczących pobytu w Izbie za pośrednictwem tłumacza języka rumuńskiego. W Karcie zapoznania znajdują się podpisy zarówno nieletnich, jak i tłumacza, potwierdzające zapoznanie z wymienionymi wyżej informacjami.

7. Prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym

Zgodnie z art. 40 § 4 upn., Policja niezwłocznie zawiadamia rodziców lub opiekunów nieletniego o zatrzymaniu. Przedstawiciele KMP analizując losowo wybrane protokoły zatrzymania natrafili na przypadek dotyczący braku powiadomienia rodziców/opiekunów nieletniej (*dane osobowe usunięte*) o jej pobycie w Izbie. Nieletnia w PID przebywała od 14 dni. Przez ten czas nie miała kontaktu ze swoją rodziną, nie wiedziała, czy jej mama została poinformowana o jej miejscu pobytu oraz dalszych decyzjach sądu związanych z przewiezieniem do innej placówki. Z protokołu zatrzymania wynika, że funkcjonariusze dokonujący zatrzymania nie powiadomili rodziców o zatrzymaniu (adnotacja: „brak kontaktu, zostanie powiadomiony w terminie późniejszym”). Z pozostałej dokumentacji wynika, że nie dokonano dalszych prób skontaktowania się. Nieletnia w rozmowie z przedstawicielką KMP była w złym stanie psychicznym. Jak wskazywała, po

pierwsze ze względu na to, że przebywała w warunkach izolacji, po drugie w żadne sposób nie miała możliwości skontaktowania się z rodziną. W placówce nie można wykonywać telefonów, nie posiadała również koperty, znaczka i papieru, aby napisać list.

Zdaniem wizytujących uniemożliwienie kontaktu nieletniej z rodziną/opiekunem lub zaniechanie obowiązku wynikającego z art. 40 § 4 upn. jest niedopuszczalne. Przedstawiciele KMP rekomendują zatem realizowanie ww. obowiązku od samego początku zatrzymania aż do skutku, zaś wszelkie opóźnienia i trudności powinny zostać pisemnie odnotowane w dokumentacji podopiecznego.

Z informacji przekazanych przez kierownika PID wynika, że nieletni korzystają z prawa do odwiedzin przez rodziców, opiekunów lub adwokata. Możliwość takich odwiedzin jest za zgodą sądu, kierownika izby lub policjanta prowadzącego sprawę – zgodnie z § 8.1. pkt 9 Regulaminu. Widzenia odbywają się w pokoju dyżurnego zawsze w obecności funkcjonariusza policji. W ocenie przedstawicieli KMP, zasada przyjęta w PID, polegająca na każdorazowym udzielaniu widzenia w obecności funkcjonariusza policji jest naruszeniem prawa do ochrony tajemnicy komunikowania się. Obecność funkcjonariuszy policji podczas odwiedzin rodziców lub opiekunów nieletniego powinna być stosowana tylko w uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach, które mogą godzić w bezpieczeństwo placówki, nieletniego lub osób odwiedzających, lub w sytuacji, gdy sąd wyda pisemne polecenie udzielenia widzenia w obecności personelu izby.

Nieletni umieszczeni w PID nie mają możliwości wykonywania rozmów telefonicznych. Podczas wizytacji, przedstawiciele KMP rozmawiali z nieletnim, który przebywał w Izbie przez 12 dni i oczekiwał na umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym. W trakcie pobytu jego matka kontaktowała się z nim telefonicznie oraz odwiedziła go. W przypadku jednak, gdy jego sytuacja uległa zmianie (sąd zdecydował o umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym), nieletni nie miał możliwości samodzielnego powiadomienia matki. Na prośbę przedstawicieli KMP kierownik Izby zadzwonił i powiadomił matkę o prośbie nieletniego dotyczącej skontaktowania się z nim.

Przedstawiciele KMP każdorazowo podkreślają, że pobyt w Izbie może stanowić dla nieletniego trudne doświadczenie, zatem świadomość posiadania bliskich i utrzymywania z nimi kontaktu jest niezwykle potrzebna i może wpłynąć korzystnie na jego dalsze funkcjonowanie. W związku z tym przedstawiciele KMP są zdania, iż należy dążyć, aby kontakt ten odbywał się w warunkach zapewniających prywatność oraz swobodną wymianę zdań, oraz możliwy był również w formie telefonicznej.

Należy zwrócić uwagę, iż Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom (CPT), w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.); CPT (2005)3] zaleca, *aby władze polskie podjęły następujące kroki w policyjnych izbach dziecka: stworzenie większych możliwości podtrzymywania kontaktów z rodzinami, szczególnie należy pozwolić na regularne wizyty rodzin, poza wyjątkowymi przypadkami, które są umotywowane okolicznościami. Nadto, dzieci powinny mieć pozwolenie na korzystanie z telefonu (paragraf 44).*

8. Prawo do ochrony zdrowia

Zgodnie z udzielonymi wizytującym informacjami badaniom lekarskim przed umieszczeniem w Izbie są poddawani nieletni z widocznymi obrażeniami ciała, będący pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających oraz nieletni żądający przeprowadzenia badania. W przypadku przeprowadzenia takiego badania, do dokumentacji nieletniego dołączane jest zaświadczenie lekarskie stwierdzające wystąpienie przeciwwskazań do umieszczenia w policyjnej izbie dziecka lub ich brak.

Pomimo, iż obowiązujące przepisy w zakresie funkcjonowania policyjnych izb dziecka nie określają takiego obowiązku, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji stoją na stanowisku, iż każdego nowoprzyjętego nieletniego należy poddawać badaniu lekarskiemu. Podobne zdanie wyraził CPT, w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.); CPT (2005)3].

W przypadku zaobserwowania objawów chorobowych podczas pobytu nieletniego w PID wzywane jest pogotowie ratunkowe. Informacje o interwencjach lekarskich wpisywane są do Książki wizyt lekarskich. W Izbie wyodrębniony został pokój do badań lekarskich, wyposażony w kozetkę, biurko, krzesła, apteczkę, umywalkę oraz parawan. Przegląd terminów ważności wybranych medykamentów znajdujących się w apteczce nie wykazał przeterminowanych środków.

9. Oddziaływania kulturalno–oświatowe

PID dysponuje przestronną świetlicą dla nieletnich, wyposażoną w telewizor, stół do ping-ponga oraz stół i ławy do siedzenia.

Zgodnie z Ramowym porządkiem dnia w PID, zajęcia z nieletnimi odbywają się codziennie i obejmują: zajęcia kulturalno – oświatowe (w godz. 8.00 – 8.45, 15.30-16.15) oraz wychowawczo – opiekuńcze i rekreacyjno – sportowe (w godz. 9.30-11.15, 14.30-15.30, 18.45-20.00). W ciągu dnia jest również czas przewidziany na odpoczynek. Analizując jednak wpisy w zeszycie wychowawców, wizytujący zwrócili uwagę, że oferta zajęć jest bardzo uboga. Nie są opracowywane scenariusze zajęć, brak jest całościowej koncepcji związanej z wypełnieniem czasu podczas zajęć kulturalnych, oświatowych i rekreacyjnych. Wizytujący ustalili ponadto, że PID nie dysponuje prasą dla nieletnich, w związku z czym nie realizowany jest przepis Regulaminu mówiący o tym, że nieletniemu umieszczonemu w Izbie zapewnia się możliwość korzystania z prasy (§ 8 pkt 1 ppkt 11 Regulaminu).

W ocenie pracowników KMP, nieletni powinni mieć dostęp do zajęć o charakterze lekcyjnym, wyrównującym braki edukacyjne, jak również profilaktycznych, czy rozwijających wszelkiego rodzaju umiejętności. Zdaniem KMP niezwykle ważne jest, aby nieletni odpowiednią część dnia spędzali uczestnicząc w zajęciach o charakterze edukacyjnym i kulturalnym. Warto w tym miejscu podkreślić także, że zgodnie z zaleceniami CPT, zawartymi w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.) CPT (2005)3] w policyjnych izbach dziecka należy

podejmować działania zmierzające do prowadzenia konstruktywnych zajęć dla zatrzymanych dzieci z naciskiem położonym na edukację (paragraf 44).

10. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, przedstawiciele Krajowy Mechanizm Prewencji zalecają:

1. Kierownikowi Policyjnej Izby Dziecka w Krakowie:

- 1.1. niezwłoczne informowanie rodziców lub opiekunów nieletniego o zatrzymaniu i umieszczeniu w izbie;
- 1.2. zbadanie sygnałów dotyczących stosowania odpowiedzialności zbiorowej oraz kar wobec podopiecznych PID w Krakowie, a w razie potwierdzenia powyższych informacji zaprzestanie takiego traktowania;
- 1.3. przeprowadzanie kontroli osobistej nieletnich, przebywających już w Izbie, tylko w uzasadnionych przypadkach wynikających z konieczności zachowania bezpieczeństwa;
- 1.4. umożliwienie odwiedzin nieletniego przez rodziców z poszanowaniem prawa do ochrony tajemnicy komunikowania się;
- 1.5. wyposażenie nieletnich w pełną odzież i bieliznę na czas uczestniczenia w zajęciach grupowych;
- 1.6. umożliwienie posiadania prywatnej odzieży;
- 1.7. odsłonięcie lub umożliwienie dostępu do okna w pomieszczeniu izolacyjnym;
- 1.8. opracowanie oferty zajęć dla nieletnich, szczególnie o charakterze edukacyjnym i kulturalnym;
- 1.9. organizowanie dla funkcjonariuszy zatrudnionych w PID systematycznych i interdyscyplinarnych szkoleń i kursów w zakresie pracy z nieletnimi oraz kursu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

2. Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Krakowie:

- 2.1. finansowe wsparcie kierownika Izby w realizacji wydanych rekomendacji;
- 2.2. monitorowanie przypadków długich pobyków nieletnich.